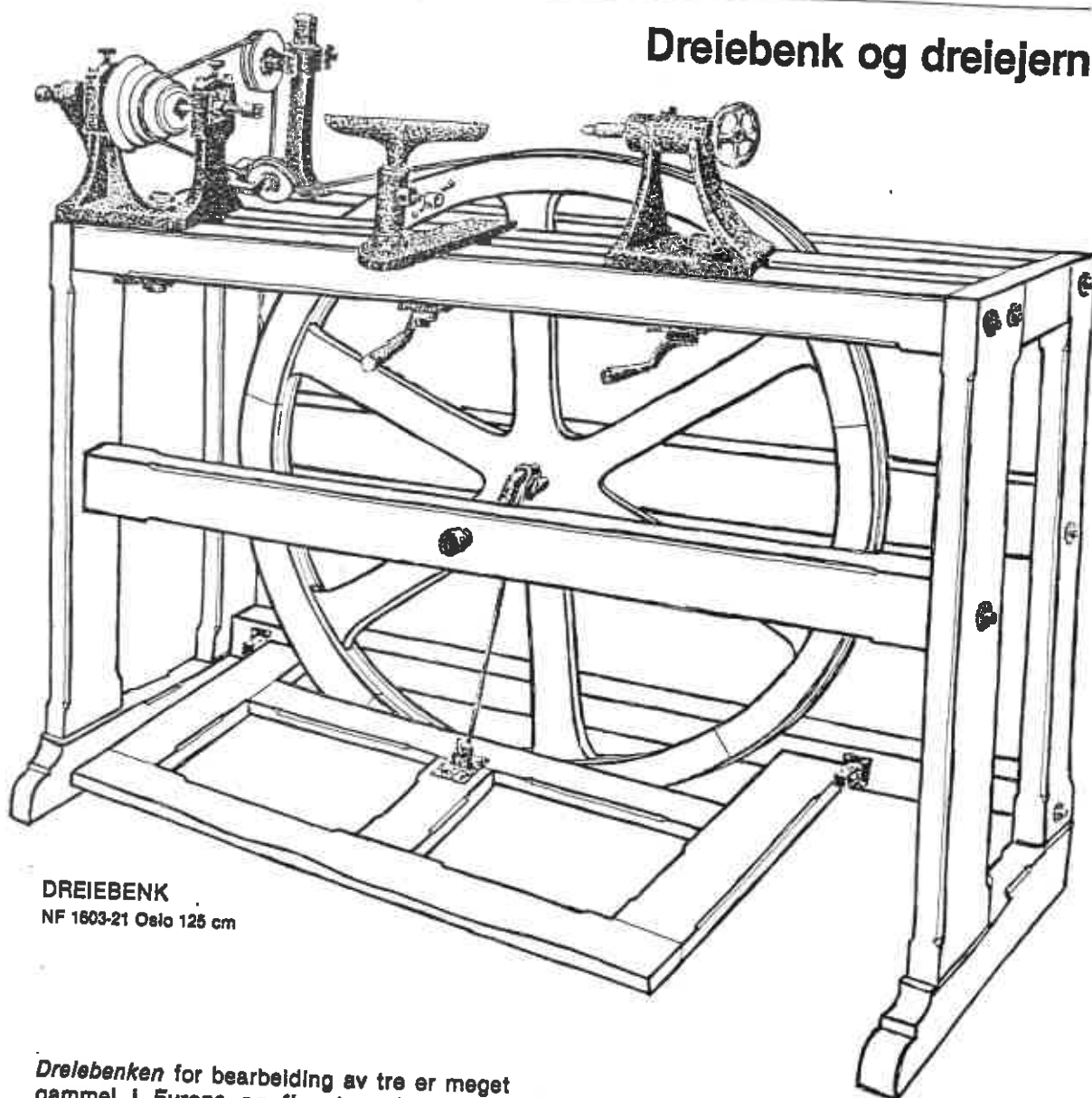

Dreiebenk og dreiejern

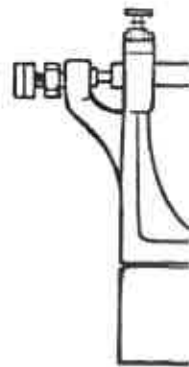
DREIEBENK
NF 1603-21 Oslo 125 cm

Dreiebenken for bearbejding av tre er meget gammel i Europa og fins innenfor mange håndverksfag. Hos snekkeren var den nyttig i mange sammenhenger, bl.a. til utforming av bord- og stolben, sprosser, konsoller, søyler m.m.

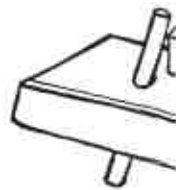
Dreiebenken består av et understell med en oppstående *vange* i hver ende. På den venstre vangen er det festet en *spindel* med en festepligg for arbeidsstykket (moderne benker har *kjoks*). I den høyre oppstående vangen er det en motspliss for å holde arbeidsstykket fast i vannrett stilling. Denne vangen kan flyttes fram og tilbake, alt etter arbeidsstykkets lengde. Dreiebenken er konstruert etter et prinsipp

hvor arbeidsstykket roterer om sin egen akse i horisontalplanet. Ved hjelp av et anlegg kan dreiejernet føres med hånd inn mot arbeidsstykket og skrelle bort trevirket, slik at den ønskede formen kommer fram.

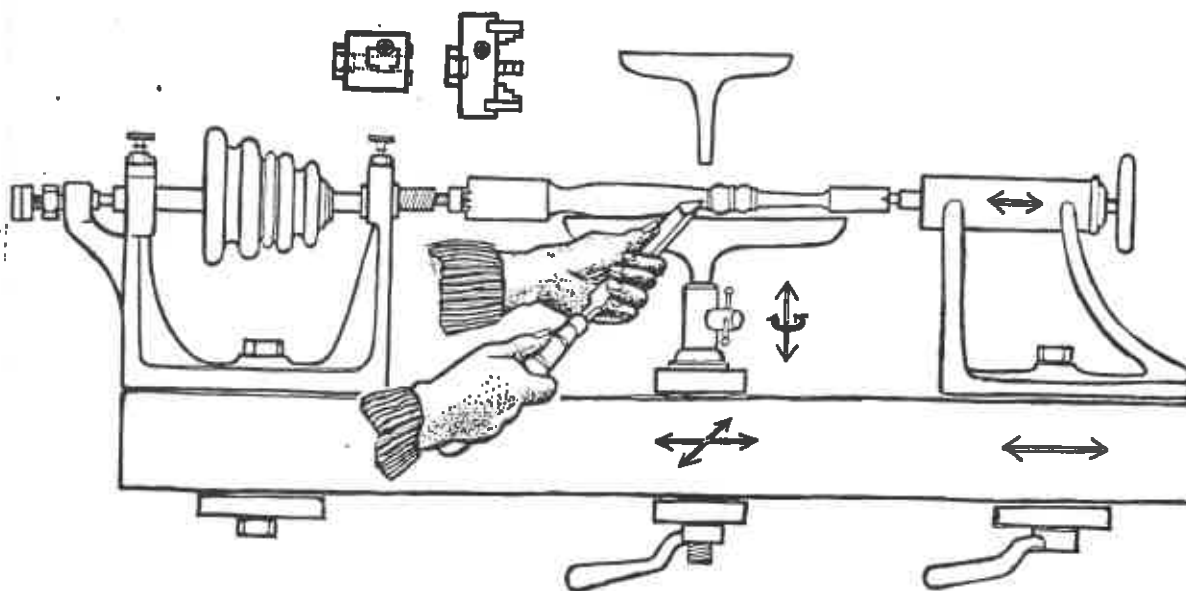
For å få spindelen, og derved arbeidsstykket til å rotere, har de fleste eldre dreiebenker et stort svinghjul som drives med sveiv eller trøe. Overføringen av kraften fra svinghjulet til spindelen foregår ved hjelp av snor- eller remtrekk. En meget alderdommelig dreiebenk som kalles *svarvestol*, har en såkalt vippestang for

å få arbeidsstykket oppunder len (eller ar spindelen én. Ved å belast rundt et viss foregå. Når t snora blir fe snurrer mots foregå.

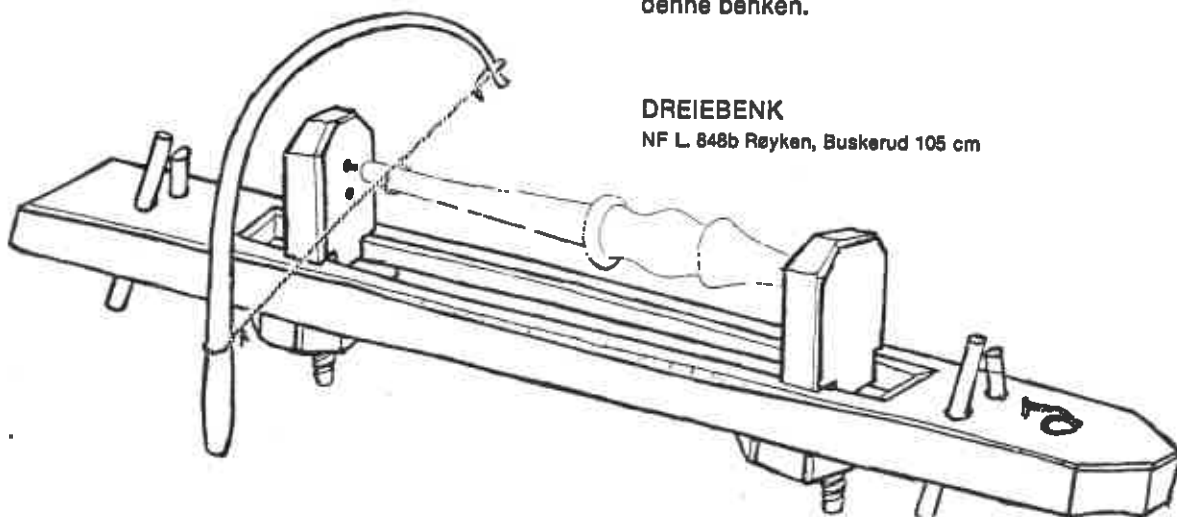
jern

DREIEBENK
Prinsippskisse

å få arbeidsstykket til å rotere. Fra vippe-
stangen oppunder taket går en snor ned til spinde-
len (eller arbeidsstykket). Den vikles rundt
spindelens én gang og føres videre ned til trøa.
Ved å belaste trøa snurrer man arbeidsstykket
rundt et visst antall ganger. Da kan dreilingen
foregå. Når trøa slippes, gjør vippe-
stangen at snora blir ført opp igjen, og arbeidsstykket
snurrer motsatt veg. Da kan dreilingen ikke
foregå.

En meget enkel utgave av svarvestolen har en
bue med en snor spent mellom endene på
buen som drivmekanisme. Man fører buen
fram og tilbake med venstre hånd mens man
dreier, eller en annen person kan gjøre det.
Bare små og enkle gjenstander kan dreies i
denne benken.

DREIEBENK
NF L 848b Røyken, Buskerud 105 cm

skse l
kan
eids-
den

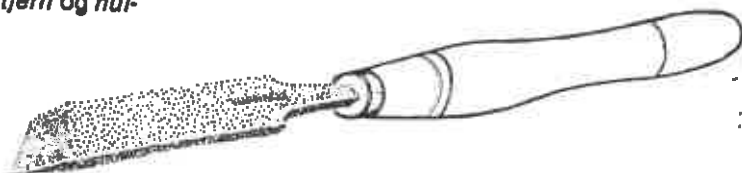
styk-
nker
eller
et til
rem-
som
g for

Av dreiejern fins to hovedtyper: flatjern og huljern (melsler og rør).

FLATJERN

NF Snekkerverksted Oslo 32 cm.

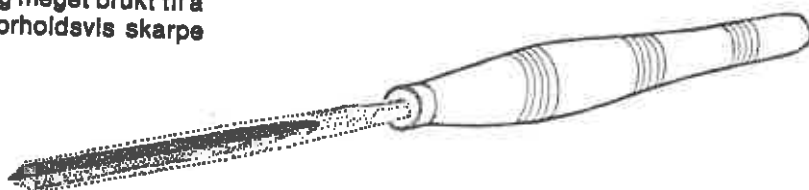
Flatjernene minner om stemjern, men er slipt på begge sider. De brukes til sletting og pusning av emner, men er i tillegg meget brukt til å gjøre dypere Innsnitt med forholdsvis skarpe kanter.

GEISFUS

NF Snekkerverksted Oslo 39 cm

Geisfus (av tysk geisssfuss = gjedefot) er et flatjern med V-formet egg som også blir brukt til skarpe Innsnitt.

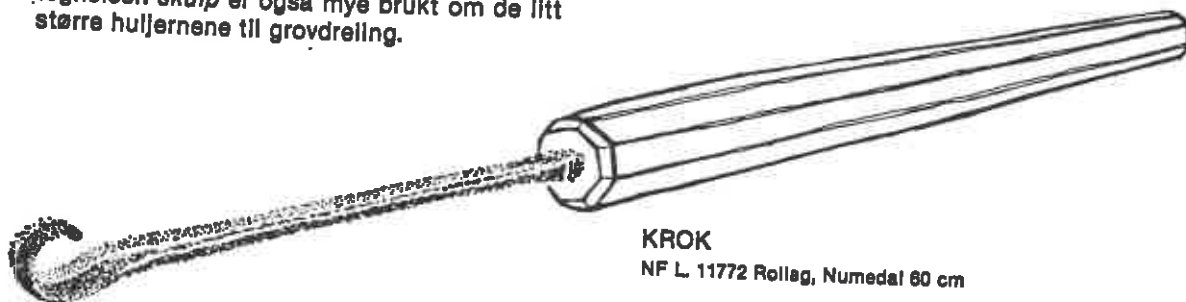
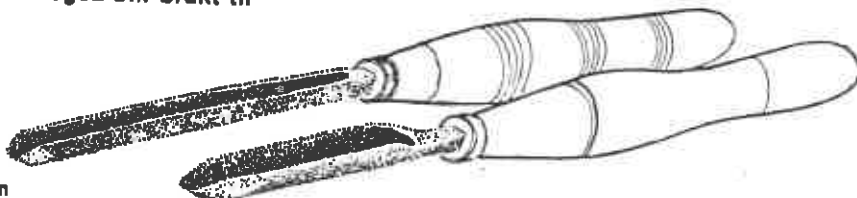

HULJERN

NF Snekkerverksted Oslo 39 cm

NF Snekkerverksted Oslo 34 cm

Huljernene er avrundet i eggen og slipt (faset) på yttersidene. Huljernene blir brukt til grovdreiling ved den første utformingen og til fin-dreiling og sletting av de konkave formene. Begrepet *skulp* er også mye brukt om de litt større huljernene til grovdreiling.

KROK

NF L. 11772 Rollag, Numedal 60 cm

Kroken er for utsparing av store og dype hulrom, f.eks. i boller og kanner. Kroken kan ha et langt skaft dersom hulrommet skal være dypt.

SIDESTÅL

NF Snekkerverksted Oslo 35 cm

Sidedålet er også for utforming innvendig i hulrom, og er særlig beregnet på sideved.

Bor

Skjeboret er to sider sort. Ved høyrevr skjærekante trumspiss (fastlagt pun

En del yngre boret trekker